

Primeri iz življenja: kako je zdaj in kako bo, če bo zakon o delu na črno sprejet

Sosedska pomoč ni sporna, če je brezplačna

Pred referendumskim odločanjem o zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno se je pojavilo nemalo strahov pred tem, kako bodo spremembe posegle v ustaljene medsebojne odnose. Pojasnila, kako bi morali v konkretnih primerih ravnati državljani, če bo zakon na referendumu potrjen, smo poiskali pri avtorjih zakona, torej ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve.

► **Profesorica nemškega jezika se s profesorico španskega jezika dogovori, da bi se vzajemno poučevali tuj jezik. Tako bi se prva zastoj učila španščine, druga pa nemščine. Med mladimi v Sloveniji in tujini je to že ustaljena praksa. Bo po novem zakonu takšno početje, pri katerem si sicer profesionalni učiteljici jezika ne plačujeta in si ne izdajata računov, še dovoljeno?**

“Tovrstno početje je sporno že po zdaj veljavnem zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC) in tudi po novem zakonu je to delo na črno, razen v primeru, če sta si osebi sosedji, če je delo opravljeno brezplačno in poučevanja ne opravljata v okviru svoje registrirane dejavnosti. Seveda pa brezplačne medsebojne učne pomoči med dijaki in študenti ne moremo šteti za delo na črno.”

► **Kmetu pri siliranju koruze pomagata sosed, ki mu kmet vrne enako uslugo, in prijatelj, ki mu kmet plača 50 evrov na dan. Ali in kaj od tega je po novem zakonu prekršek?**

“Po novem zakonu se brezplačna pomoč na kmetijah, planinah in skupnih pašnikih ob sezonskih konicah za spravilo primarnih kmetijskih proizvodov in odgona živine ne šteje za delo oziroma zaposlovanje na črno, ne glede na to ali pomaga sosed ali kdorkoli drug, vendar pa mora biti pomoč brezplačna. Med spravilo kmetijskega proizvoda lahko štejemo tudi siliranje koruze. Če se izvede plačilo, pa se tako dejanje

lahko šteje kot zaposlovanje na črno, ki je sankcionirano z globo.”

► **Pri selitvi iz stanovanja mi pomagajo prenašati pohištvo sosedje. Ker so za to porabili ves dan, se jim zahvalim s 100 evri, kar je bistveno manj, kot bi mi zaračunal selitveni servis, nekaj pa vendarle je. Je legalno, če tako rešim svoj selitveni problem?**

“Sosedska pomoč pri selitvi je seveda možna, v kolikor gre za brezplačno opravljanje tovrstnega dela. Plačilo tovrstnega dela na opisani način že po sedaj veljavni zakonodaji ni dovoljeno in tudi če novi zakon ne bo dobil podpore na referendumu, bo tovrstno plačevanje storitev (pod krinko sosedске pomoči) nelegalno!”

Delodajalec bo moral povrniti delavcu tudi za nazaj

► **Delavec pri obrtniku dela že pet let, vendar mu obrtnik plačuje na roko. Kaj delavcu v tem primeru pripada po sedaj veljavnem zakonu in kaj se bo spremenilo, če bo na referendumu potrjen zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno?**

“Zakon o preprečevanju dela na črno posebej ščiti na črno zaposlene brezposelne osebe. V primeru, da je delavec, ki je zaposlen na črno, brezposelna oseba, se po sedaj veljavnem zakonu šteje, da ima delavec sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas. Obrtnik mora delavcu izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas v roku treh dni po tistem,

ko inšpektor ugotovi zaposlitev na črno.

Po novem zakonu je dodana novost, ki dodatno ščiti na črno zaposleno brezposelno osebo ali neaktivno osebo. Tako mora biti delavcu izročena pisna pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas za poln delovni čas, hkrati pa mora obrtnik v primeru tovrstne kršitve poravnati še vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja za obdobje celotne zaposlitve pred ugotovitvijo zaposlitve na črno najmanj v višini minimalne plače za vsak mesec opravljenega dela. Če obrtnik in delavec ne dokažeta, koliko časa je trajala zaposlitev, se šteje, da je bil posameznik zaposlen na črno tri mesece. Po novem je posameznik oproščen sankcije, če sam v času zaposlitve na črno nadzornemu organu prijavi delodajalca, ki ga je zaposlil na črno.

Kršitev je tudi plačevanje opravljenega dela 'na roko', kar pa urejajo in sankcionirajo drugi predpisi.”

► **Kako bo na črno zaposlen delavec ob prijavi delodajalca lahko dokazal, da je bil pretekla leta zaposlen na črno?**

“To se bo ugotavljalo v inšpekcijskem nadzoru na podlagi različnih dokazil - potrdila o plačilu dela, izjave prič, izjave delavca, izjave delodajalca in drugih dokazil.”

Z dopolnilnim delom največ 6000 evrov na leto

► **Je pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela kakšna spre-**

membra v primerjavi z že veljavnimi pravili?

“Novosti novega zakona pri osebnem dopolnilnem delu so:

- delo se lahko opravlja pod pogojem, da se ne opravlja pri pravnih osebah, tujih pravnih subjektih in samozaposlenih osebah (to pa ne pomeni, da se na primer sadeži ne morejo prodati pravnim osebam!);

- prihodki iz naslova osebnega dopolnilnega dela so omejeni na 6000 evrov na leto, pri čemer se bo višina omejitve usklajevala z rastjo minimalne plače (sedaj je omejitev v višini minimalne letne plače iz preteklega leta);

- osebno dopolnilno delo se lahko prijavi na katerekoli upravni enoti (sedaj le pri pristojni upravni enoti).

Brezposelna oseba bo morala upoštevati tudi omejitve, ki izhajajo iz zakona o urejanju trga dela. O opravljanju osebnega dopolnilnega dela bo morala obvestiti zavod za zaposlovanje, in če je oseba tudi prejemnik denarnega nadomestila, obveščati zavod o mesečnih prihodih iz tega dela. Prejemnik denarnega nadomestila lahko mesečno pridobi dodatne dohodke v višini 200 evrov, ne da bi to vplivalo na višino denarno pomoči.”

► **Mladoporočenca sta za poročno darilo dobila nadvse uporabno darilo: prijatelj električar bo uredil električno napeljavo v njuni novi hiši. Ali gre pri takšnem darilu za delo na črno?**

“Če ima prijatelj električar re-

gistrirano dejavnost, je mladoporočencema dolžan izstaviti račun z ustrežno višino popusta, če ni registriran za opravljanje dejavnosti, gre za delo na črno.”

► **Vaščani so se odločili obnoviti kulturni dom z udarniškim delom in tudi prostovoljnimi prispevki. Pri tem lahko domači obrtniki brezplačno prispevajo mizararska, pleskarska in druga obrtniška dela. Bodo zaradi tega kaznovani?**

“Vprašanje ni vezano le na ZPDZC, saj se nanaša tudi na davčno zakonodajo in druge predpise. ZPDZC je treba namreč upoštevati tudi v kontekstu drugih zakonov, kajti njegov namen ni davčna obravnava dohodkov, določanje obveznosti izdajanja računov itd., temveč je njegov namen določati predvsem sankcije za kršitve s področja dela in zaposlovanja na črno in delo nadzornih organov na tem področju. Da je vsak davčni zavezanec za opravljen promet blaga oziroma storitve dolžan izdati račun, je predpisano v ustrezni zakonodaji (zakonu o davku na dodano vrednost, zakonu o gospodarskih družbah in

zakonu o varstvu potrošnikov). Vsi navedeni zakoni tudi določajo, da je za prodano blago oziroma opravljeno storitev treba izdati račun, ne glede na to, ali gre za storitev, ki se nudi sosedu ali nekemu oddaljenemu. Podjetniško svobodo pa lahko vsak izkoristi v obliki odločitve o morebitnih popustih, ki jih bo za svojo storitev ponudil stranki. Davčni zavezanec je torej

dolžni vse poslovne dogodke evidentirati.

Humanitarno, prostovoljsko, karitativno in nujno delo po ZPDZC ni omejeno in ga lahko po ZPDZC opravlja vsak, ne glede na bližino bivanja, sorodstvene vezi ali zaposlitveni status in če je skladno z drugimi predpisi.”

Kako daleč si še sosed?

► **V novem zakonu piše, da je sosedska pomoč opredeljena tudi glede na bližino v smislu prebivanja. Koliko je lahko največ oddaljen sosed, da se njegova pomoč še šteje za sosedsko?**

“Že sedaj veljavni zakon ima pri sosedski pomoči vključeno dikcijo 'določena bližina v smislu prebivanja' in pri izvajanju nadzora s strani nadzornih organov pri tem ni bilo zaznati težav. Nemogoče je glede na geografske značilnosti Slovenije in vrsto naselij ter razgibanostjo terena določiti tovrstno razdaljo konkretnije. Inšpektor v samem nadzoru glede na okoliščine presoja, ali gre v posameznem primeru dejansko za bližino prebivanja ali zlorabo tega instituta. Glede na to, da je takšna definicija v uporabi že od leta 2000 dalje in ministrstvo ni seznanjeno z niti eno pritožbo, ki bi se nanašala na to, da je inšpektor napačno ocenil bližino bivanja med sosedi, smo se odločili, da je za slovenske razmere takšna opredelitev ustrezna.”

JANA KREBELJ

Stran / Page: 4

Doseg / Reach: 53000

Država / Country: SLOVENIA

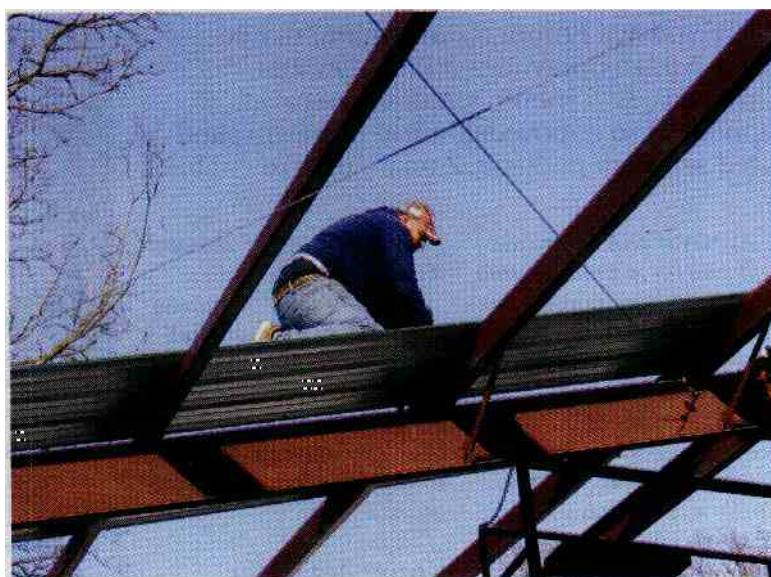
Površina prispevka / Size: 839 cm2

3 / 3

► **Brezposelna oseba nekaj denarja zasluži z nabiranjem gob in borovnic, ki jih prodaja sosednji gostilni. Kako bi morala ta oseba urediti svoje delo in prodajo, da bi bilo to skladno z novim zakonom, in kakšne so obveznosti gostilničarja?**

“Oseba lahko tovrstno delo prijavi pri upravni enoti kot osebno dopolnilno delo. Za osebno dopolnilno delo se šteje, kadar posameznik med drugimi deli, navedenimi v zakonu in podzakonskem aktu, nabira in prodaja gozdne sadeže in zelišča. Za vsako prodajo gostilničarju mora izdati račun. Gostilničar pri tem glede ZPDZC nima posebnih obveznosti.”

► **Skupina obrtnikov krovcev vsako leto eni od socialno ogroženih družin v Sloveniji obnovi streho. Ali in v kakšnem obsegu bo v prihodnje dovoljeno humanitarno delo?**

“Tovrstno delo ni delo na črno ali zaposlitev na črno in ga lahko opravljajo fizične in pravne osebe skladno z drugimi predpisi (denimo zakon o prostovoljstvu). Za humanitarno delo se šteje brezplačno opravljanje dela za organizacije, ki pridobijo status humanitarne organizacije.”